

86. JIRÁSKŮV HRONOV ZPRAVODAJ 2

NEDĚLE 31. 7. 2016

V MLÁDÍ JSME SI TAKY DĚLALI Z JIRÁSKA LEGRACI

*Rozhovor s hronovským režisérem Mi-
roslavem Houškem*

Na kterém Jiráskově Hronově jste byl poprvé?

Zúčastnil jsem se už toho prvního, ale v kočárku, jako jednoleté mimino. Jinak jsem tu byl asi skoro vždycky. V Hronově bydlím, hned na náměstí. Jedenáct let jsem studoval a pak jsem byl dva roky na vojně – to byly momenty, kdy jsem odtud odcházel, ale jinak jsem byl vždycky tady a myslím, že sem patřím.

Doslechl jsem se, že se představením Vojnarka chystáte se svým divadelním působením rozloučit, je to pravda?

Je mi 87 let, čili si říkám, že už jsem v pásmu sestupu. Cítím, že nemám sílu a energii to zvládnout. Dělá mi problém na jevišti i vylézt. Oni vás pak už ani ti herci tak neberou. Myslím, že jsem toho tady udělal dost, jak v divadle, tak i jinde. Také jsem dělal asi od roku 1961 v Náchodě Studio mladých, to jsme založili s dnešní paní Císařovou. Během let, než nás rozpustili, jím prošlo asi sto lidí. To jsem si taky dost považoval, protože ti lidé, i když z nich pak třeba nebyli herci, ke kultuře alespoň získali vztah.

Šedesátá léta jsou z dnešního pohledu zajímavá, protože tehdy přišla jistá kulturní obroda. Jak se tehdy dělalo amatérské divadlo?

Člověk by někdy řekl, že v tom „přítmí“ šlo udělat víc než teď. Lidé to také víc chápali, každá narážka jim připomněla, že zrovna není svoboda. Mám-li být upřímný i k sobě, divadlo jsem se musel také dost dlouho učit a řekl bych, že posledních deset let už jsem to trochu uměl. Také se tu naše inscenace asi pět let hrávaly. Měli jsme tu výhodu, že zdejší soubor mohl předvést, co v tom roce hrál, aniž by jej vybrala nějaká porota. Myslím, že to byly docela povedené insce-

nace, měli jsme tu třeba Hrátky s čertem, Obchodníka s deštěm, Pygmalion nebo Lucernu. Lucerna tu byla taková tradice, hrála se přes generace a lidé měli své role už pronajaté. Pobavilo mě, jak profesor Císař povídal, že Lucerna je špatně napsaná. Ale vzhledem k tomu, že ta hra má vždycky úspěch a vždycky se hraje po celé republice, tak bych řekl, že špatná není.

Jak vás ve vaší ochotnické práci ovlivňovalo profesionální divadlo?

Do Prahy jsem šel roku 1943 a po celou tu dobu, jsem bydlel v rodině nadšenců, kteří mě naučili chodit na opery. Hodně jsem tam chodil do divadel a taky jsem byl fanatik do filmů. Po válce tu byly vynikající filmy, nejvíc vzpomínám na ty shakespearovské s Laurencem Olivierem. Shakespeare je pro mě do teď bible. Našel jsem v něm všechno. Když je v kvalitním překladu, jsou to ohromné básnické vize. Několikrát jsem ho inscenoval, ale pak jsem si uvědomil, že nejsme schopni tak velké hry udělat. Dvakrát jsem se pokusil sestavit pásmo, kde bylo třeba deset výstupů z různých her. To se tu také setkal docela s porozuměním.

Je to hrozné, ale já jsem vlastně všechno prožil s divadlem. A pak mě dost mrzí, když

někteří kritici říkají své odsudky bez nějakého hlubšího poznání. Proto jsme se také včera pustili do debaty o Jiráskovi, protože myslím, že to je generační věc. Když jsme tady s divadlem otravovali v sedmnácti, osmnácti, tak jsme si taky dělali z Jiráska legraci. Říkali jsme mu Čurdásek. Teprve teď jsem si uvědomil, co ten člověk napsal figur a každá je svá!

Z role divadelníka jste postupně přešel až do role starosty města Hronov...

Ano, po tom posledním převratu jsme tady někteří šli i do politiky. Dali jsme dohromady výbor, se kterým jsme šli do voleb. Myslím, že mě lidé zvolili, protože mě znali, navíc mi myslím pomohlo, že mě komunisti neměli rádi. Po okupaci jsem třeba nesměl režirovat a na plakátech bylo vždy jméno někoho ze souboru. Jednou už jsme nevěděli koho, tak jsme napsali „režie kolektiv.“ A teď si pamatuju na Císaře, že jsme někde hráli, a když tam na nás čekali, tak na mě Císař tím svým hlasem zahlaholil: „Hele, soudruh Kolektiv!“

Nezapřu, že jsem se jako starosta staral hlavně o to, aby divadlo nespadlo. Ale měl jsem i takovou představu, už v době kdy se to nenosilo, že je třeba zařídit jakési sociální bydlení pro lidi, kteří nemají na velké nájem. Podařilo se mi udělat asi čtyřicet bytů. A také mám asi zásluhu na tom, že vedle Jiráskova rodného domku je ta Justýnka. To je jedna ze zásluh, kterých si cením.

A také jste inicioval stavbu Sálu Josefa Čapka. Z čeho to tehdy vzniklo?

To je také historie! Tam, co je teď sál, byla jáma v zemi, v ní nějaká voda a rostliny, tak jsme s tím chtěli něco udělat. Už před tím tady byly jakési plány na přístavbu k divadlu, ale nedošlo k tomu. Jednak nebyly peníze a jednak nebyl zájem. Nakonec jsme

pokračování na straně 2

POJĎME NA SÍŤ ANEB PODÁNÍ - SMEČ - FACEBOOK

Jiráskův Hronov je festival postavený na offline komunikaci. Dostanete papírovou permanentku, papírové stravenky, papírovou brožuru... Musíte zasednout v divadelním sále, koukáte na živé herce, ve Stovce vám píšou útratu propiskou na papírový lístek.

Jenže Jiráskův Hronov je taky online, je moderní, je elektrifikovaný a je na síti. Dokonce na té bezdrátové, která je dnes významem srovnatelná s událostí nebetyčného významu, kdy „vedly dráty od pantáty nade vraty“ a v Náchodě, Hronově i Velkém Poříčí se zaváděla elektřina.

Takže se nebojte, přijďte na oficiální facebookovou stránku (www.facebook.com/jiraskuv.hronov). Dozvíte se, jak lovit Hro-kemony, kdy začíná představení a kudy se vůbec do Hronova dostanete (a jak se za týden dostanete z něj). Navíc nám můžete psát pochvaly, nadávky, připomínky a vůbec se nás ptát na cokoli. A to chceme a chceme vám online pomáhat. Kdybyste třeba poslali fotky z vašich seminářů a kavárenských debat, které změní (nejen) divadelní svět, budeme nadšeni.

Ovšem nejen oficiální fejsbůčkové stránky se na sítích dají ulovit a naladit. Z Jiráskova Hronova (a nebe) tvítuje a na Facebook píše sám velký mistr Alois Jirásek... a to je vážně něco. Prostě atmosféra českého nebe a festivalu přímo z první ruky. Je to navíc docela vtipný chlapík, který má narozdíl od učitelů češtiny, nutících generace nebožáček jeho obří dílo číst, pochopení pro mladé, veselé herce a seminaristy. A vůbec netrvá na tom, abyste četli U nás, stačí mu číst na sítích jeho. Takže až ho budete hledat, naťukejte odkazy: Facebook: @LojzikJirasku nebo Twitter: @alouisjirasek.

Věřím, že to zvládnete, že se připojíte, že budete komentovat a komunikovat. Protože ačkoli všichni milujeme offline divadlo, tak aktuality se dozvíme online. Jsme moderní a in. A hlavně: vyvolavače s bubnem můžete na Hronovském náměstí lehce propásnout, ale na sítích vám nic neunikne!

Martin Rumler

to přeci jen nechali vyprojektovat. Sháněli jsme peníze. Chytře a blbě. Třeba jsme udělali takovou akci - prodej cihel po pěti korunách. Což je nesmysl, vydělávat cihlami. Ale dostali jsme milion třeba od Pavla Dostála, který měl asi na Hronov pěkné vzpomínky - v šedesátém osmém tu hrál představení, které se jmenovalo Výtečníci.

Jak se díváte na to divadlo, které teď na Hronově dělají mladí lidé?

Musím se přiznat, že na představení příliš nechodím, moje nohy mi dělají problémy. Ale nevím - trend, že si raději píšou nějaké dost chabé texty, které se pak snaží nějak zahrát... A to bych hodil i na profesionální divadlo: nemůžou hrát klasiku, protože to

neumí. Kdo si troufne na Shakespeara? Já nevím, proč je potřeba ve Zkrocení zlé ženy, aby tam lítal chlap s motorovou pilou...

A co byste mladým divadelníkům vzkázal?

Aby jim to divadlo dalo to, co mě. Aby v něm i v této době našli něco, co je baví. Ať v nich probouzí snahu něco vytvořit, ale probouzí - něco hodnotného! Vždycky říkám, že je totálně jiná doba, všechno se změnilo, i technika. Lidé nepotřebují lidský kontakt - také se o tom píše, že virtuální realita nahrazuje tu opravdovou. Tak bych byl rád, kdyby k sobě mladí našli lidský přístup.

Jan Mrázek

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ

Prostě jídelna

Zhodnotit nový stravovací prostor se vydali dva ostřílení hateři a investigativní reportéři Vít Malota a Jan Mrázek. Tito dlouholetí spoluhráči se v názorech i tentokrát dokonale nesešli. Jan Mrázek, který už druhým rokem pobývá v Praze na zastávce Hradčanská, si okamžitě všiml, že obsluha, prostředí i kvalita nabízeného sortimentu ani zdaleka neodpovídá žádnému z letenských podniků. V nabídce nápojů výrazně chybí Pragomošť i Club Maté a rovněž možnosti dát si po obědě mletou faire trade kávu se nám nedostává. Na druhou stranu však ocenil vzdušné prostředí a old school lavičky a stoly, kam se sice nevejdou dva tácy naproti sobě – ale styl je styl. Oproti tomu Vítu Malotovi přišlo prostředí neodpovídající, byť nakonec uznal, že je cenné, když festival konečně získal řádnou festivalovou jídelnu. Jsa zvyklý stravovat se v jídelně Gymnázia ve Strakoniciích, shledal kvalitu jídla v pořádku. Polívku však dojíst nedokázal. Co se týče druhého chodu, dojedli oba reportéři. Kuře i zelenina prošly krkem bez vážnějších problémů. A rýže? Ta nebude dobře uvařená nikdy.

Oba reportéři nakonec přece jen došli ke konsenzu: „Nemáme žádný názor.“ Ono ani není divu – je to prostě jídelna. Nejde tedy o žádný fenomén, ke kterému lze zaujmout nějaký konzistentní morální postoj. A všem dalším haterům je možné vmést do tváře: „Je to za sedmdesát korun.“ Pro všechny, kteří se s tím nespokojí, otevíráme tuto rubriku: „Ne, šéfe!“, kde budeme hodnotit alternativní způsoby stravování na Jiráskově Hronově.

Zážitky z fronty

Jan Mrázek nejprve odmítl nabídku pána za pípou dát si pivo, na což doplatil, protože když po jídle přišla žízeň, výdejna pití už byla zabarikádovaná frontou. Pozorovat

frontu bylo ostatně zajímavým zpestřením jídelního zážitku. Sami reportéři frontou neprošli, protože přišli mezi prvními, ostatních několik set účastníků festivalu však takové štěstí nemělo. Sofistikovaná logistická pravidla Simony Bezouškové, určující kdy kdo má chodit na oběd, tedy nepostrádají smyslu a nutno říct, že alespoň v první den byla zřejmě dodržena. Usuzujeme tak dle toho, že se fronta při rychlosti svého toku neprodloužila až na náměstí (další eventuelní vysvětlení je, že to někteří v průběhu vzdali, ale buďme raději přející.) Protože jsme si jako reportéři zážitkem z fronty neprošli, zeptali jsme se na pocity raději některých účastníků:

Jak je ve frontě?

- Fronta vizuálně krátká, ale pak se to nečekaně protáhlo.
- Fronta krátká, obsluha dlouhá.

Jak se vám stojí?

- Mně se stojí hezky.
- Alespoň nesvítí sluníčko.

A čekáte, že to někdy skončí?

- Doufáme.
- Víru neztrácíme.
- Myslím, že je to výchovný.
/po 15 minutách/

Jaké jsou vaše pocity teď, když se blížíte ke konci?

- K tomu nemáme co říct.

A zůstáváte ve svém optimismu?

- Je to těžký...
- Pár metrů před cílem...
- Nevzdáme se!

Jak dlouho tu stojíte?

- Deset minut.

A jak dlouho tu asi ještě budete stát?

- Deset minut.

Přijde vám to adekvátní?

- Vzhledem k tomu, že jsme přišli dřív, než jsme měly, tak si to zasloužíme.

Jan Mrázek, Vít Malota

Pro mě byla fronta konverzace s Bárou (dívkou – pozn. red.). O tom ty fronty jsou. Můžeš konverzovat s lidma, navazovat přátelství, dostat se do hloubky. A potom máš hlad a tím hladem se prohlubují tvoje emoce. A to uspokojení pak nepřišlo. Ale... mám pocit, že jím zdravě.

Terezie Jelínková

Polévka nebyla úplně ono. Já tam dávám méně mouky, ale tak to dělám já. Měla být jarní, to mi ale vážně nepřišla. (Asi to bylo tím, že byla uvařená na jaře – pozn. z pléna). Myslím, že hlavní chod nebyl úplně dobře dochucen, použila bych více koření. Zelenina byla zřejmě stejná jako v polívce. A vzhledem k tomu, že k večeru bude rízoto, přijde mi užití rýže v obědovém hlavním chodu jako faux pas. Ale hostitel to zřejmě naplánoval jinak.

Markéta z Prahy

Budu blít, ale v dobrým.

Dívka, které se Vít Malota zapomněl zeptat na jméno

fuj guma
dobrý nic moc v pohodě hrůzy cirkus
přípáleno zdravko konverzačnické zážitkové
omastek nejšilenější malý prostřeňo
překvapení stánek polívka dohájestan
dusná humus plytké fajň strašná

DIVAČKA TŘIKRÁT ZAKŘIČELA: „HANBA RUSKU!“

ROZHOVOR

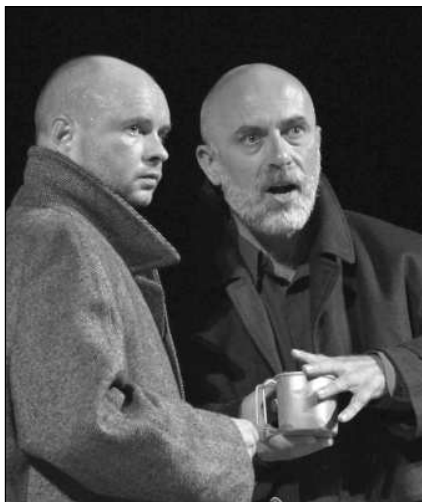
*Rozhovor s režisérem představení
Zápisky důstojníka červené ar-
mády Vlado Benkem*

Jakým způsobem jste si vybrali hru, kterou dnes hronovští diváci viděli?

Pracuji na textech, které mě chytí za srdce. Které mě doslova nadchnou. Vlastně celý můj život je určitá náhoda a krásnou náhodou je i příběh hry Zápisky důstojníka rudé armády. Jeden přítel v Popradě se mě tehdy ptal, na čem dělám. Vysvětlil jsem mu, že mě právě nic nenapadá, nic mně nepřišlo do cesty. A on mi začal vyprávět o jednom monodramatu, které viděl v Polsku. A řekl mi ze hry jednu jedinou větu: „Teď nám patří čtvrtina světa, za měsíc polovina a za deset let celý svět.“ Řekl jsem mu, že právě to je to, co chci hrát, to je to téma. Věděl jsem hned, že se bude jednat o komedii s tragickým závěrem. Tragikomedie miluji, obsahuje oba dva náboje.

Jak jste začali zkoušet?

Pustil jsem se do toho poměrně rychle. Texty mi přišly mailem, za dvě hodiny jsem text držel v ruce, sehnal jsem si jednu velmi dobrou kamarádku překladatelku Ingrid Majeríkovou. Už přeložila z polštiny do slovenštiny řadu děl. Pak jsem text samozřejmě zdramatizoval a hned jsem věděl, kdo ve hře bude účinkovat. Věděl jsem, že hlavní postavu bude hrát Miško Novák. Je to opravdu výtečný herec. Po Ufoníkovi v Zelňače a Ondrášovi v Neprebudeném je to jeho třetí úžasná hlavní role.

Hry, které inscenujete, zpravidla nepatří do dramaturgického mainstreamu...

Lákají mě neznámé věci. Dělá mi potom obrovskou radost, když za mnou přicházejí dramaturgové z profesionálních divadel a ptají se, odkud hru mám. „Je to možné? Já to v životě neviděl, nikdy neslyšel,“ říkají a mně je jasné, že to nikde vidět nemohli. Kniha totiž byla vydaná v roce 1957 v Londýně a z pochopitelných důvodů nebyla přeložena ani do češtiny ani do slovenštiny.

Nesetkáváte se s negativními reakcemi diváků na tuto hru?

Jsem jednoznačným zastáncem toho, že fakta, která přinášíme, by měly slyšet tisíce lidí. Především mladých, protože právě ti mají velký problém se zorientovat v této části historie. Nezajímá je to, protože se narodili do zcela jiných časů. Ale i přesto máme s mladými diváky velmi dobré zkušenosti. Přicházejí za námi a ptají se na detaily. Žádají, abychom jim dovysvětlili řadu věcí především z oblasti, kde se příběh odehrává.

S negativními reakcemi se bohudíky nesetkáváme. Dnes jsme hráli zhruba třicátou reprízu a nezaznamenali jsme ani jednu, že by se někdo pohoršoval. Právě naopak. Dokonce se nám stalo, že v Levoči v lóži vstala divačka a třikrát zakřičela: „Hanba Rusku!“ Měli jsme husí kůži, když jsme cítili, jak jí to jde z duše, jak ji příběh chytí.

Hrajete pouze na Slovensku a v Česku?

Na přelomu června a července jsme hráli na mezinárodním divadelním festivalu v Německu v Paderbornu. Vybral si nás tam dlouholetý přítel Franz-Josef Witting. Myslím, že jezdí i na každý Jiráskův Hronov. Přišel za námi a řekl, že chce naší hru na svůj festival. Ptali jsme se jej na jazykovou bariéru a on nám řekl, že při našem představení jazyková bariéra neexistuje. Co si víc může člověk přát.

Přijde mi, že současné amatérské divadlo začíná mít podobný význam jako v dobách před sametovou revolucí. Je to vidět i na známé reakci bánsko-bystrického hejtmána Kotleby na představení brezenského souboru.

Z příkladu, který uvádíte, jsme byli velmi smutní. S kolegy z Brezna se velmi dobře známe, jezdíme na jejich přehlídky, potkáváme se na nejružnějších akcích. Vysvětlovali nám, že byli překvapení a šokováni z toho, že do zákulisí přišla Kotlebova pravá ruka a přikázala jim představení ukončit. Po nějaké době si říkali, že měli pokračovat, že přece není možné, aby jim rozkazoval župan z Bánské Bystrice. Na druhou stranu jim udělal opravdu velkou službu. Dostal je na piedestal. Začali jezdit se svým představením všude, kde se dalo, hráli i ve Slovenském národním divadle. O jejich zkušenosti vědělo celé Slovensko. Pochopitelně tím narostl i význam amatérského divadla.

S podobně kontroverzními tématy profesionálové příliš nepřicházejí...

Nedokážu odpovědět na to, proč se tak děje. Zda se lidé bojí o práci. Podle mě by mohli být odvážnější. Je třeba hledat a neopakovat do nekonečna tituly, které se stále dokola hrají poslední čtyřicet či šedesát roků.

Jan Švácha

MOŽNÁ VÍC NEŽ KOMEDIE

RECENZE

Michala Nováka jsme se souborem Commedia z Popradu viděli hrát už několikrát a víme, že je to herec z boží milosti. V inscenaci podle románu Sergiusze Piasesecského doslova strhl hronovské Jiráskovo divadlo svým komediálním herectvím. Barvitě a bohatě rozehrával všemožné podoby a polohy svého ruského důstojníka z bělorusko-ukrajinsko-polského pohraničí a přitom s půvabnou přitažlivostí vedl neustálý dialog s diváky, jimž vykládá příběh začínající rokem 1939. Smáli jsme se tomu velmi jednoduchému člověku, v něčem až primitivovi, bavili jsme jeho chováním a jednáním, v němž postupně odhaloval řadu svých nectností. Bylo to vskutku výborné komediální herecké vyprávění. Volím záměrně tento pojem, protože způsob, jímž Novák komunikoval při zpodobení poručíka s obecnstvem, měl v sobě oprav-

du notnou dávku epického vyprávění – kdy při vši odpornosti té malé krysy, již herec předváděl, převažoval v něm smích zábavné komedie nad mrazivým smíchem satirickým. A pak přišel závěr, kdy se Zotov stává nemilosrdným kariéristou, jenž v rámci své funkce a svého postavení je na jedné straně oddaným služebníkem mocenského mechanismu, jenž mu umožnil tento vzestup, a na druhé straně jakoby autoritou, osobností, která se vyznačuje nadutou, krutou a brutální svévolí. Není věru lehké přejít od té komediální zábavnosti k tomuto tvrdě kriticky atakujícímu tónu; je to příliš náhlé a vskutku předešlým děním nepřipravené. Myslím, že to má dva důvody. Především drtivá většina Zotovova příběhu je vskutku postavena přímočaře – možná by bylo lépe říci lineárně – na vytváření předpokladů pro Novákovo komediální herectví; nedojde před

tím závěrem k ničemu, co by nějak rozšířilo tuto polohu. A potom je tu systém a struktura inscenace, která opět stojí jen a jen na této herecké kvalitě. Na počátku třeba přinesou Zotovovi dva koupelnové kohoutky, které se zašroubují do opěradla pohovky. Rázem je z pohovky vana, v níž se Zotov slastně vyvaluje. To samozřejmě rozšiřuje celý význam a smysl situace a dává v tomto směru i jisté možnosti herecké aktivity. Bohužel dál už pak se v inscenaci nic takového nestane, všechno je koncentrováno na onu komediální zábavnost vyvěrající z dispozic hlavního představitele.

Je to škoda, protože přes nepochybnou diváckou přitažlivost mohla jít tato inscenace dál – od komediální zábavnosti k hořkosti tragického záběru.

Jan Císař

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením prones.

krása
silný
dlouhý
dlhé
přes
příliš
moc
náročné
armáda
termoskva
Slovensko
nepravděpodobné
pesimismus
exhibice
Krym
bomba
Ruské
výkon
rudá
skvělý
komunismus

Krásné to bylo. První představení a moc hezký začátek.

Gábina

Famózní herecké výkony.

Anna

Líbilo se mi to, ale bylo to pro mě strašně únavné. Skládalo se to z jednotlivých sekvencí. Prostě formát byl neudržitelný pro celou délku představení. Ale jinak gagy, nebo typ humoru se mi líbil, ale ne na tenhle formát.

Bára Meda Řezáčová

Asi to potřebuju ještě vstřebat. Přišlo mi to velmi zdařilé. A jelikož nemám program, tak bych se ještě potřeboval podívat, jestli to bylo dokumentární divadlo, nebo podle jaké předlohy to bylo. Přišlo mi, že tam nedošlo k žádnému konfliktu, takže velmi pozvolné, bez tempa. A přitom herecké výkony velmi dobré.

Tomáš

Skvělá satirická komedie. Byl tam komický nádech, povrch, ale pod tím bylo pořád cítit bezpráví a to, jak na lidi tahle doba působila. Jsem moc rád, že jsem tohle představení viděl. Hlavní představitel byl skvělý. Působil komicky, možná i hloupě, ale člověk s ním v některých chvílích dokázal i soucítit, dokázal se do něj vžívat. Dokázal se s ním smát. A díky tomu byl konec tak silný. Díky tomu ta poslední zrada působila tak, jak působila. Nebyla povrchní, ale dokázala z komunismu vytáhnout jen to nejhorší

Pavel Hásek

JAK SOUDRUH HITLER SE SOUDRUHEM STALINEM NATÍRALI SVĚT „NAČERVENO“ ANEB VESELÁ KOMEDIE TRAGICKÝCH OSUDŮ

RECENZE

Renomovaný slovenský divadelní soubor Divadla Commedia z Popradu se na letošním ročníku Jiráskova Hronova představil dramatizací románu Siergiuse Piaseckiho Zápisky důstojníka Červenej armády.

Dramatizace nazírá na dějiny Ruska (Sovětského svazu), Polska ale potažmo na dějiny celé Evropy skrze příběh poručíka Michala Zubova, onoho „obyčejného“ důstojníka ruské „červené“ armády, která 17. září 1939 anektovala z východu Polsko. Šestnáct dní poté, co na Polsko zaútočilo Německo ze západu. Vše skončilo rozdělením Polska mezi Německo a Sovětský svaz. Z počátku se naivní, ale obłudně zmanipulovaný Zubov, chová „pouze“ jako ideologicky naprogramovaný robot. Neškodný a mnohdy směšný šašek, který svým primitivním způsobem uvažování spíše baví, než děsí. To se však postupem času mění, jak poznává výhody svého nabytého postavení a široké možnosti jeho zneužívání. Proměňuje se v arogantního kariéristu s pokřiveným charakterem, který se v samém závěru neštítí ubít pažbou pušky statkářku Josefu, která mu v podstatě zachránila život a přijala ho téměř jako svého vlastního syna. To vše se děje za veselého vyhrávání ze zabaveného rádia. Mimo jiné jde v inscenaci o jedno z nejsilnějších míst. Snad proto, že je důsledně budováno a připravováno i v situacích a především v jejich jasně vybudovaném vztahu.

Výtvarně promyšlená inscenace čistě pracuje se všemi prvky scénografie – peršany, pohovka, kartotéka, stoleček i věšák. Režijně ani herecky není inscenaci v podstatě co vytknout. Je zde ovšem otázka volby žánru. Myslím, že se inscenátorům nepodařilo vytvořit avizovanou klasickou tragikomedii, ale komedii s tragickými motivy. Paradoxem je, jak silně si musíme ony hrůzostrašné důsledky jako diváci domýšlet, místo abychom jich byli přímo účastní. Ona evidentní snaha inscenátorů držet inscenaci do poslední chvíle v žánru komedie je vlastně sympatická, ale proporcionálně neúnosná. Do značné míry je nám vše, co se děje, především díky herecky preciznímu výkonu hlavního představitele Michala Nováka, víceméně

příjemné a neškodné. Má to tak být? Není ono zadržování „tragédie“ již kontraproduktivní? Není oné „komedie“, která záměrně hraničí někdy až s klauniádou, už příliš? Má divákovi postačit ono děsivé pozadí s portréty dvou největších katů 20. století?

Jinak... nejsou ony úsměvné žánrové obrazy z židovským hodinářem či polskými ševci způsobem, jak se vyrovnat s něčím, co bylo, ale zároveň také s něčím, co se může znova odehrát? Očistný smích jako obrana či hradba před strachem z blízkého se aktuálního nebezpečí? Jistá, někdy až křečovitá, snaha vysmát se novým „Zubovům“? Nedávná ruská anexa Krymu a situace na Ukrajině upozorňuje na další možnosti změny stávajících hranic. Ať už faktických, nebo hranic „vlastního strachu“ v našich hlavách. Ač je inscenace plná klíčových dějových faktů, o kterých se Zubov zmiňuje, fakticky se s nimi pracuje v inscenaci záměrně nedramaticky, nekonfliktně a často anekdoticky. Tvoří „pouze“ jakýsi „krutý“ rámec daných okolností.

Jak silný je onen výše zmiňovaný moment situace okolo statkářky Jozefy a situace zoufalého, pronásledovaného Zubova, který se snaží zachránit si holý život. Tam někde přestávám sledovat historická fakta a začínám sledovat příběh, drama a konkrétní osudy lidí jisté historické epochy. To mně zajímá! To chci! Chci prožívat, ale možná je to jen proto, že současná hranice Ruska je ode mě mnohem dál... určitě dál než od Popradu. Snad proto ta katarzní „komediální“ distance.

Jaromír Hruška

JE TO POŘÁD NAHRÁVKA-SMEČ, NAHRÁVKA-SMEČ

ROZHOVOR

Rozhovor s Lucií Valenovou

Kromě role pokojské jsi vedena i v kolonce "herecká spolupráce". Co si pod tím mám představit?

Režisér Milan Schejbal, který tuhle inscenaci s námi zkoušel, nemohl být samozřejmě na každé zkoušce, protože má spoustu svojí práce a s námi to dělal jen pro radost (alespoň doufám). Na zkouškách, na kterých nebyl přítomný, se jelo pod mým vedením. Dělal jsem si veškeré poznámky ohledně Milanovy režie, a pak jsem se to snažila dočišťovat a vyladit. Takže pokud tam nemohl být, byla jsem takový pomocník.

Takže jsi byla do představení zainteresovaná jak zevnitř, tak zvenčí. Jaká jsou úskalí takové dvojakosti?

Velká. Ve chvíli, kdy to bylo náročnější a třeba chyběla moje alternantka, musela jsem do těch scén, ve kterých je role pokojské, naběhnout. A zároveň bylo třeba mít text v ruce, kontrolovat aranže a mít rozdvojené vidění-slyšení. Zaprvé vnímat svou vlastní roli, a zadruhé vnímat ostatní, jestli to šlape.

A zapojili se v takových chvílích do tvůrčího procesu i ostatní členové souboru?

Jo, jo. Fungovali výborně. Nenechávali to jenom na mně. I navzájem jsme si říkali různé připomínky. Společně jsme diskutovali, řešili. Ve chvílích, kdy to bylo potřeba, byli velkou oporou.

A vyhovovala ti tahle "dvojrole"?

/smích/ Těžko říct takhle z hlavy. Byla to určitě zajímavá zkušenost. Navíc tím, že to nebyla moje režie, bylo třeba se snažit zachovat jazyk a režijní myšlenku. Nemůžu úplně říct, jestli mi to vyhovovalo, ale kdyby se taková příležitost naskytla příště, určitě bych do toho šla.

Vybrali jste si, troufám si říct, profláklý text. Nebáli jste se toho trochu?

Trochu asi jo. Ale text výborně seděl na náš soubor. Už když jsme si to poprvé četli, byli jsme úplně mrtví smíchy. Věšina z nás už si tehdy představovala, kterou roli by chtěla hrát. Moc nás to bavilo, takže jsme to přijali jako výzvu a možná o to urputněji jsme do toho šli.

Jaká nejvýraznější úskalí tenhle text má?

Tím, že to je situační konverzační komedie, je svižná a rychlá. Jsou tam samozřejmě chvíle, kdy může člověk zvolnit, může se pozastavit. Ale pak tam jsou chvíle, kdy to musí švihát. A když to nešvihá, ztrácí se tempo, padá to a hrozně těžko se zase nahazuje. Zase se ale nesmí jet přespříliš, aby divák stíhal. Abychom diváka nepřeválcovali. To je jedna věc. Pak je ještě problém, že pokud někdo zapomene text, tak z 90 % není možné mu napovědět. Protože tím, že každá postava ví jen kus informace, nemůžeš nikomu napovědět, protože to v tu chvíli tvoje postava vlastně ještě ani neví. V takových chvílích je to takové "zachraň se, kdo můžeš". /smích/

A naopak největší výhoda situační komedie?

Člověk se na tom strašně moc naučí. Ať už herecky, nebo co se týče mluvy, timingu. Musí vyjít fóry, které v textu jsou. Zároveň musí být herec neuvěřitelně pozorný a bedlivý vůči svému partnerovi. Musí sledovat co říká, co dělá, vycházet z něho. Je to pořád nahrávka-smeč, nahrávka-smeč. A pak samozřejmě, když se diváci smějí, nebo když je vidět, že jsou vtažení, to je taky obrovská odměna.

Šlo o vaši první spolupráci s Milanem Schejbalem. V čem se liší od ostatních režisérů, se kterými jste tvořili?

Milan jasně věděl, co chce. Dokázal to naprosto přesně vysvětlit, popsat a vést nás. Nechci říct, že jiný režisér by to neuměl, ale je to zase jiný typ práce. Neříkám lepší, nebo horší, ale jiný. Můžu říct, že i ve chvílích, kdy jsme si úplně nebyli jistí, on si za svou vizí stál, vysvětlil nám to, a my pak pochopili, o co šlo. I když jsme původně nemuseli pochopit jeho záměr, najednou se to otevřelo, vystříbřilo a my přesně věděli, proč ten konkrétní pohyb, konkrétní gesto, nebo konkrétní slovo chce. Člověk se pak cítí, jako Alenka v říši divů. Vše se před ním otevře a on pochopí.

Vít Malota.

DOKONALÝ ŽÁNŘ

RECENZE

Věhlasný britský divadelní kritik Michael Billington nedávno vydal objemnou knihu, která pojednává o stovce jeho nejoblíbenějších divadelních her od antiky po současnost. Když jsem si Billingtonův seznam procházel, přišlo mi to nejprve jako zvláště zbytečný počin: proč a podle jakých kritérií si má člověk vybrat? Když jsem se ale do knihy začítal, uvědomil jsem si, že to vlastně vůbec není marný nápad – že si možná až nad nějakým pokusem o určitý

subjektivní výběr z mnoha člověk ohledá svá vlastní kritéria, něco, co od (v tomto případě) dramatického textu očekává. Na tom mém seznamu by (na rozdíl od toho Billingtonova) určitě byly tři hry: Euripidova *Ifigenie v Aulidě*, Racinova *Faidra* a Hawdonova *Dokonalá svatba*. A co víc, ty tři hry spolu souvisejí, přestože ty první dvě jsou tragédie (jedna antická, jedna klasicistní) – a ta třetí ne tak docela.

V *Ifigenii* je kratičká, leč paměťihodná scéna založená na principu nedorozumění, který potom rozvíjely všechny slavné i méně slavné frašky a situační komedie: královna Klytaimnéstra zapřádá důvěrný hovor s válečníkem Achillem, který by si měl brát její dceru *Ifigenii*. Achilles ovšem o domnělém chystaném svazku neví a reaguje poměrně vyděšeně, protože má dojem, že o důvěrné sblížení usiluje sama královna. Podobných zvláště komediálních scén najdeme v pozoruhodném světě euripidovské tragédie celou řadu – a z tohoto světa, z Euripidova námětu ostatně vznikla i Racinova *Faidra*, jeden z formálně nejdokonalejších titulů světové dramatiky. Jeho dokonalost spočívá v neúprosnosti dramatického stroje, který nechává své hrdiny skrývat či vyjevovat jejich milostné vášně na základě několika násobně zmýlené informace – a následně se snažit z nastalé situace vybruslit pokud možno bez úhony. A jakkoliv Billovi v *Dokonalé svatbě* patrně nehrozí, že by na něj

zhrzená Ráchel hned seslala hněv Poseidónův v podobě nestvůry z mořských hlubin, v leccem mají tyto dvě hry – výsostná tragédie a skvostná komedie – blízko. Co tím chci říct: že rozdíl mezi hrdiny tragickými a komickými není v jejich motivacích, nýbrž v tom, v jakém se ocitnou kontextu. A že legrace ve frašce věru není žádné legrace.

Viděl jsem ke své potěše letos na neprofesionálním divadle hned dvě inscenace Hawdonova textu, které (ač se názory na preciznost provedení mohou rozcházet) obě věděly, v čem komediálnost tohoto typu dramatiky spočívá: že jde v první řadě o stavbu situací a ne o (jinak často vídané) vyrábění humoru halasným přehráváním. Samozřejmě: když se do toho pustí Milan Schejbal s mimořádně nadaným souborem Hrobese, není třeba se obávat. Bavil jsem se skvěle, užíval si herce se skvělým smyslem pro timing a moc nevím, co k tomu dodat. Přijměte tedy tyto mé poznámky k žánru, velkou poklonu a poděkování Hrobese – a pozvání na první Problémový club, kde se, jak předpokládám, dostaneme k inscenaci ještě o poznání hlouběji.

Michal Zahálka

dokonaléúžasné
dokonalýlíbilo
výbornýzábavné
nádherná
zábava
superwow gag
láska
metahumor
paráda
situační
hezký

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením pronesli.

PROMAZAT A SPUSTIT

RECENZE

V souvislosti s komedii typu Dokonalá svatba se často píše o mistrně sestaveném strojkovi. Je to klišé, ale ta často sedí. Přehršel záměn a omylů, v nichž hrají kromě stále zoufalejších (a ideálně i stále vtipnějších) postav důležitou roli alespoň dvoje dveře, skutečně předpokládá, že autor konstruuje strojek příběhu, který pak stačí „pouze“ řádně promazat a spustit. Použité uvozovky naznačují, že takové ctění žánru a vědomá práce s jeho danostmi, možnostmi, ale i omezeními není v praxi samozřejmostí - bulvární komedie nezřídka svádějí mimo jiné k urputnému těžení té nejpodbízivější situační i slovní komiky, bičování herců k neúnosné expresi či neústupné kořenění už dosti pikantní směsi.

To se ale díkybohu neděje v inscenaci divadelního souboru Ty-já-tr/HROBESO. Režie Milana Schejbala naopak maže a spouští onen příslovečný strojek a především vede herce k osvěžujícím a za daných (příběhem určených) okolností expresí nepřehláceným

výkonům. Na nabízející se podbízivosti nepřistupuje, soustředí se na timing a podtržení suchého humoru, vystrčí-li v téhle pikanterii občas odněkud nos. Na střídme scéně se pohybují herci, u nichž lze postřehnout jistý nadhled nad postavou, který je divákovi, jenž zvolenému žánru neholduje, o mnoho příjemnější, než kdyby se jej někdo pokoušel ubavit k smrti. I proto pak může ochotněji přehlížet všechny ty nepravděpodobnosti, nelogičnosti (nervózní nevěsta zničehonic rezignující na svůj chvat a v klidu pár minut polehávající na posteli či dveře, které jednou bez zábran propustí šepot, ale za chvíli si už postaví hlavu a neprotrpí přes ně ani hlasitý ryk) a čekání na happy-end. Schejbalova Dokonalá svatba tak uspokojila nejen příznivce třeskutých komedií, ale vpředvečer posledního července snad dokonce občerstvila i ty, které salva nedorozumění a dveřního humoru obvykle spíše odrazuje.

Kateřina Menclerová

Přijde mi, že to krásně naplňuje pravidla žánru. Groteskní konverzačka, krásně zamotaná a stejně hezky se i rozmotá. Nepřináší nic inovativního, ale na druhou stranu je výborně řemeslně zvládnutá. Především díky hereckým výkonům hlavních postav, Billyho, Toma a Judy. Přes značnou délku představení plyne svižně a celou dobu divák nepustí. Herci umí hezky pointovat výrazem a gestem.

Ondřej Kohout

Bylo to super, hrozně se mi to líbilo, bylo to energické, nápadité a vtipné.

Bára Jindrová

Je to moc dlouhý, chce to zkrátit.

Arnošt Hašek

Je to vystavěně režijně, má to skvělý temporytmus, výborné herecké výkony. Tam není co, takhle má vypadat situační komedie, tečka.

Jan Hnilička

Vynikající překlad.

Jitka Šotkovská

Mně se to moc líbilo, měli to hezky udělané, dobrý timing.

Michal

Jsem docela překvapená, že mě taková věc dokázala bavit dvě hodiny. Nemám ráda takový konverzační humor a není mi blízký ani tenhle druh divadla. Ale nevím, čím to bylo, asi tou energií nebo tím, že jsem nad tím tolik nepřemýšlela. Jen mi to někdy přišlo výrazově nebo hlasově až přes a rušilo mi to můj zážitek.

Bára Meda Řezáčová

NEJDŘÍV TO BYL JEN VÝSTUP NA VÁNOČNÍ BESÍDCE

ROZHOVOR

Rozhovor se souborem Kuk-u-řice

Jak jste na inscenaci pracovali?

Vznikla podle knižní předlohy, kterou nám přinesla naše vedoucí Ivana. Pak jsme si četli, rozdělili se třeba do skupinek, aby bylo víc variant, a zkoušeli ztvárnit jednotlivé scény. Z toho jsme pak vybírali, co funguje a co nefunguje. A říkali jsme si také, jak je to skutečně podle Bible.

Takže jste se kromě zkoušení bavili i o nějakých tématech?

Jo, to je potřeba vědět. Narazili jsme třeba na rodokmeny, jak je to všechno do sebe zamotané.

Máte v okruhu svých známých nějaké křesťany?

Já třeba jsem původně pokřtěná, ale nechodíme do kostela. Nejsme nějak extra věřící. Vlastně vůbec nejsme. Ale mám kmotru a ta je silně věřící.

A už jste se setkali s nějakým věřícím, který vaše představení viděl?

Asi ne. Ale celé představení je dělané s nadhledem a nadsázkou. Myslím, že takový člověk by pochopil, že to je jenom sranda. A navíc to nejsou nějaké naše výmysly, vychází to z předlohy. My to nechceme zesměšňovat. Spíš to podat pochopitelnější, zábavnou formou.

Jaké zkušenosti už jako soubor máte?

Kde začít? Pokud bychom šli až ke kořenům, tak u toho z nás nebyl myslím nikdo. Jakožto Kuk už soubor funguje nejméně takových patnáct let. V dramátku jsme rozdělení na skupiny podle věku a tohle je první představení v této sestavě. Dřív jsme dělali mezisouborová představení, která jsme vymýšleli na letních soustředěních.

A máte už vymyšleno, co budete dělat příští rok?

Máme různé nápady, chtěli bychom se třeba víc pustit do improvizace. Nebo nás zaujala pantomima. Zkrátka něco netradičního.

Vyvíjelo se vaše představení v průběhu hraní?

Ano. Nejdřív to byl jen výstup na vánoční besídce, kde bylo jenom pár scének. To nás bylo ještě víc, postupně jsme odpadávali.

A teď jste na Jiráskově Hronově. S jakým očekáváním jste sem šli?

Já se těšil na představení, co tu uvidím, protože vím, že tu jsou představení už na vyšším levelu. A že uvidíme víc představení na úrovni, od lidí, kteří mají větší zkušenosti.

A jaký jste měli dojem ze zdejšího publika?

Je jiné, než jsme zvyklí. Na dětských přehlídkách, kterých jsme se účastnili, všichni respektují, že jde o děti, a jsou přívětivější, zatímco tady prostě chtějí vidět dobré představení a tím pádem jim nemusí přijít všechno úplně vtipné. A na přehlídkách to hlavně nečekali. Přijde mi, že tam vždycky byl ten pohled: „Tyjo, na to že jsou děti to je hustý...“ Tady už to tak úplně není. Ale stejně za námi po představení chodili lidi a chválili nás.

Říkali jste, že tu uvidíte představení, která jsou na vyšším levelu. Co si pod tím představujete, co je pro vás „kvalita“ v divadle?

Že si to herec užívá a že ho to baví. A že je to víc promakané - na dětských přehlídkách to často bývá jen takové nastřelené. Že to respektuje diváka. Že když se něco nepovede, tak to dokážou uhrát a dokážou například improvizovat, zatímco u dětských souborů se po takovém zaškolbrtnutí často neví, co dál. Originalita námětu - když je tvůrce vespolek tak má nějaký svůj názor a dokáže ho zajímavě ztvárnit a my víme, že to je z něj.

A co dává divadlo vám?

Že se učím vystupovat před jinými lidmi. To se hodí všude, třeba ve škole je to super - čím víc chodím do dramaťáku, tím míň se bojím a nejsem takový ten stydlík.

Jan Mrázek

BRADFORD NEBO AUTORSKÉ DIVADLO?

RECENZE

Možná to není nejlepší název pro pár řádek o inscenaci, s níž do Hronova přijela nominována z Dětské svitavské scény „odnož“ divadelního studia K.U.K. Ale chtěl jsem tím vyjádřit, že v tomto případě vůbec nešlo a nejde o Bradforda a o scénování jako převyprávění biblických příběhů v rovině, která vyrostla ze života severoamerických černochů. Šlo a jde o partu mladých lidí, kteří si v Bradfordovi našli záminku, jak se dobře cítit na jevišti a jak si na něm zařadit. Přitom tohle řádění je organizované, chcete-li reží-

rované, existovala a existuje pevná ruka, jež mu vtiskla pořádek. Před mnoha lety jsme Bradforda obdivovali a zkoušeli nějak realizovat ten zvláštní humor, jímž se jeho kniha vyznačuje. Pamatuji například znamenité představení Naivního divadla z Liberce, které doslova pohltilo diváky zvláštním spojením hravosti, kterým tento soubor vládí, s černošským humorem. Aby bylo jasno: ani v nejmenším nevyčítám souboru KUK-uřice, že něco takového neudělal. Hledám jen způsob, jak co nejpřesněji vyslovit podstatu

tohoto scénování, které se nesnaží uchopit literární předlohu a uvést ji na jeviště, ale hledá, jak s její pomocí uvolnit energii a tvořivost mladého kolektivu.

Což je v tomto případě chvályhodné. I když k divadlu je od tohoto počátečního scénického tvaru ještě dlouhá cesta.

Jan Císař

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením prones.

Dnešní první představení a bylo to velmi příjemné.

Dáma z Liberce

Líbilo se mi to po pohybové stránce. I úprava hudby, aby to trochu připomínalo černošské spirituály, byla fajn. Možná by tam nemusely být vložené anglické výrazy. Cekově jsem spokojený.

Martin

Představení se mi líbilo. Vadou na krásu byla nesrozumitelnost některých interpretů. To mi bylo líto. Jinak se mi příběh líbil. Taký elán a nadšení bylo skvělé.

Roman

Mě to bavilo. Na to, že to hrály děti, to bylo to dobré.

Fanda

Pobavili mě. Všechno fungovalo.

Petra

Bylo to úžasné. Hrozně se mi to líbilo. Byli to mladí temperamentní lidé. A zasvětili nás do něčeho, co by měl každý znát. Ale dokonalou formou.

Gábina

Skvělé. Divadelně to bylo perfektní. Přemýšlím ale, jestli to mělo nějaký výklad, nebo jestli to byla "delší etuda na téma".

Petr

Já jsem řekla, že je mi líto, že pánubohu nerozumím, a Michal řekl, že je to všechno možná jedna velká metafora.

Jarka a Michal

První představení, které jsem na Hronově viděla. A udělalo mi velkou radost. Teď doufám, že všechny ostatní budou alespoň částečně tak dobré, jako tohle.

Kačka Ušubraná

KONICA MINOLTA

O BOHU, O HOVNĚ A ŠTRŮDLU POZNÁNÍ

RECENZE

„Bez jakékoli teologické přípravy, spontánně, chápal jsem tedy už jako dítě neslučitelnost hovna a Boha a odtud i pochybnost základní teze křesťanské antropologie, podle níž byl člověk stvořen k obrazu božímu. Buď jedno, nebo druhé: buď je člověk stvořen k obrazu božímu a pak má Bůh stěva, anebo Bůh nemá stěva a člověk se mu nepodobá,“ píše ve slavné pasáži Nesnesitelné lehkosti bytí Milan Kundera. Tento problém, zdá se, spontánně chápali i členové souboru KUK-u-řice ze ZUŠ Štítného z Prahy 3, a inscenaci Černošský Pán Bůh nám dali jasně najevo, na které názorové straně se nacházejí.

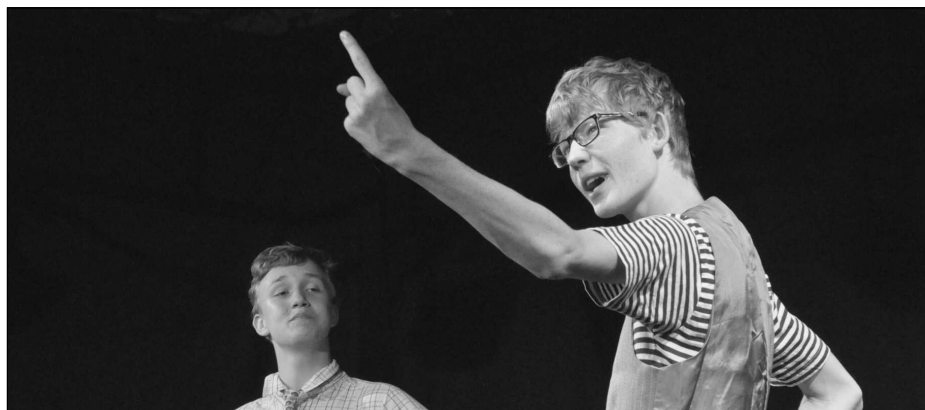
Pietností, se kterou mnohdy přistupujeme k lidským velikánům a modlám, inscenace žižkovských rozhodně netrpí, a to i přes to, že pojednává rovnou o Bohu. Již titul hry napovídá, že se v inscenaci pravděpodobně nedočkáme takového Boha, na kterého jsme zvyklí. Postava Boha je zde nahlížena optikou „černošské kultury“, která ale není tolik důležitá; je ilustrována v podstatě jen gospelovými písněmi, které inscenaci rámuje. Mnohem důležitější je obecnější vyznění,

a tím není Bůh černošský, ale Bůh lidský. Polidšťování se netýká jen Boha, hra se nebojí tak naložit se všemi biblickými postavami, se kterými pracuje, a jablka poznání zapéct do štrůdlu. KUK-u-řický Bůh zkrátka rozhodně stěva má.

Jevištní realizace textu se pak děje hravou formou, která umožní souboru zaplavit diváky svou energií. Platí přitom, že jednoduchost inscenaci sluší nejvíc. Některé hříčky vycházejí lépe (Evino očesávání ovoce, scénografické řešení Archy), některé by ještě stály za zvážení (jive a tango). Obecně se ale jedná o podívanou příjemnou, hravou.

Největším přínosem inscenace je ale dramaturgie. V době, kdy se nad každou druhou zprávou otevírá debata o křesťanských kořenech, kulturních zvyklostech a „správnosti“ náboženství, je volba tohoto textu mimořádně podařená. Týmové pojetí inscenace a kolektivní vystupování souboru pak dává tušit pupenům mladého názorového divadla, které se nebojí velkých témat. Protože „Hovno je obtížnější teologický problém než zlo.“ (Milan Kundera)

Petra Jirásková

DOKONALÝ INTERPRET JE NUDNÝ INTERPRET

K prvnímu skutečně kompletní dni Jiráskova Hronova patří neodmyslitelně zmatek. Než se vyhrabete z postele (ti méně šťastní ze spacáku... a ti nejnešťastnější z křoví u Tritonu), než si někde koupíte kávu, než najdete místo, kde se váš seminář koná, než najdete tu správnou učebnu... Zkrátka je to dřina. Navíc okořeněná zběsilým stěhováním židlí v ZŠ Palackého, kam jsem šel navštívit seminář Jany Machalíkové a Renaty Vordové SILT, tedy Scénická interpretace literárního textu.

Nevybral jsem si náhodou. Interpretací textů (dá říci i přednesem) se zabývám od útlého věku, takže mi náplň semináře byla velice blízká. A nikdy není na škodu přiučit se něčemu novému. Nejde totiž jen o přeřikání textu, jenž napsal někdo jiný. Pod přednesem si spousta lidí stále představuje recitátorku ve večerní róbě s deskami v rukou, která plně si vědoma vážnosti situace deklamuje předepsaný text, div že se první tři řady neutopí pod záplavou patosu. Tak tomu ale není. Mnohdy. Přednes je výsostná a nesmírně obtížná disciplína, která je založena především na osobním souznění interpreta s textem. Ale nepředbíhejme.

Začalo se tradičně, představováním. Druhý úkol byl složitější a zadaný nezvykle již předchozí den. Každý si totiž měl určit jednu literární postavu, se kterou se určitým způsobem ztotožňuje. To je velice efektivní způsob, jak se člověku dostat pod kůži. Dalším domácím úkolem bylo udělat si názor na postavu Popelky. Jedna stěna tvořila na pomyslné ose naprostý odpor, protilehlá zase absolutní lásku. Střed zůstal zapovězen, protože Renata s Janou pochopitelně pracují jen s lidmi, kteří mají názor. Každý pak ten svůj předestřel ostatním. Někdo se snažil chudinku Popelku bránit, jiný ji označil za vypočítavou a nesympatickou zlatokopku." Jakmile říkáte názor za kterým si stojíte, začne pracovat celé tělo," zakončila Jana. Skutečně - odmítal-li někdo kategoricky Popelčinu postavu, nehovořil ani se zkříženýma rukama, ani se při projevu nekymácel ze strany na stranu. Bylo vidět, že si je svým názorem jistý. Stejně tak to platilo u opačného extrému. Naopak lidé postavení na ose blíže středu projevovali se většinou ostýchavě a váhavě.

Po úvodním seznámení a prvním otrkání se seminář rozdělil na dvě poloviny. Ta, kterou vedla Renata, tvořila ve skupinkách. Druhá se zabírala individuálně základními interpretačními dovednostmi (vyprávění, kontakt s divákem, práce s veršem).

Janina skupina dostala ke zpracování texty Tomáše Přidala (pro neznalé je tohoto autora těžko popsat).

Hned prvním úskalím přednesu bývá fakt, že je třeba si stoupnout před diváka sám za sebe. "Jako herečka jsem schovaná za rolí, jako improvizátorka se můžu spolehnout na ostatní. Ale jako recitátorka jsem sama sobě dramaturgem, sama sděluji něco svého, jsem na to sama a nahá," dodává Jana odvahu ostatním a hned připomíná, že existují zámečky, různé pomůcky těla, jak se uzavřít a alespoň trochu chránit před nepřijemným kritickým okem diváka. Ať už to jsou založené ruce, ruce za zády, v kapsách, překřížené nohy, nebo utíkání očima. Poslední sorta lidí se rozděluje do tří kategorií. Houbaři, mlhaři a hvězdáři; hledící do země, hledící před sebe, hledící vzhůru.

Konkrétní práce s textem začíná vždy proniknutím k samotnému tématu. Musíte plně porozumět autorovu záměru, musíte si text sami vyložit a vytvořit svůj vlastní názor. Jednou takovou pomůckou bývá dodat si za název textu své vlastní "aneb".

Ze stále se opakujících problémů a nedostatků během výstupů jednotlivých seminaristů vyvstalo několik základních rad, jak se zachovat, mám-li co možná nejlépe recitovat:

Ze všeho nejdůležitější je počkat si. Nepřijít na své místo udýchaný, srovnat dech s divákem. Vždy máte čas.

Země je přítel. Nepopocházejte, nepřeshlapujte. Je-li tělo v pohybu, soustředím se na pohyb. Pokud stojíte, je pozornost upřena na vás samotné. Najděte si na zemi pevný bod.

Je třeba být v textu zainteresovaný po celou dobu. Neztrácet koncentraci.

A při odchodu si opět dejte na čas. Divák vám musí viset na rtech. Musí se těšit na každé vaše další slovo.

A hlavně nebuďte chytřejší než divák.

Skupina Renaty Vordové se rozdělila do trojic (a jedné dvojice). Každý dostal ke zpracování krátký dialog, který měl interpretovat ve třech různých obměnách (to aby nikdy nezůstalo jen u prvotního nápadu)

Kam jdeš?

Ven.

Kdy se vrátíš?

Nevím.

Nebudu se rozepisovat o jednotlivých podrobných zpracováních. Jen zmíním, že i tak jednoduchá konverzace dává k dispozici nepřeborné množství výkladů. Například dvě rozhádané kamarádky, nově sezdáný pár, vztah na jednu noc, porod... Ostatně si sami vyzkoušejte, na co všechno se dá přijít. A nejsou snad dnes jedny z nejpalčivějších otázek "kam jdeme" a "kdy se vrátíme"? Jenže to, jak s nimi naložíme, je jen a jen na nás. Ať už půjdete kamkoli, nebud'te chytřejší než divák.

Vít Malota

JAK ŠLA NONVERBÁLKA DO KOPRU A KOPR DO NONVERBÁLKY

Čtyřletý Kurz praktické režie má ve své pedagogické moci téměř výhradně tandem Milan Schejbal, Kateřina Fixová. Tým „téměř“ v předchozí větě je Daniela Fischerová, která je na této vzdělávací cestě již tradičním milníkem.

Danielo, k čemu je vůbec divadelníkům nonverbální komunikace?

Oni z ničeho jiného nežijí! Dnes jsem řkala svým studentům, že nikdy není možné zahrát myšlenku. My dramatici do textu rveme myšlenky horem dolem, ale myšlenku nezahrajete, i kdybyste byla herecký genius. Vždycky zahrajete pouze emoci. A jak se hraje emoce? Dávám studentům záludnou otázku: Viděli jste někdy smutek? Jo, jo. Viděli jste někdy radost? Jo, samozřejmě. Ne, nikdy jste neviděli smutek nebo radost, to jsou čirá abstrakta. Viděli jste neverbální projevy smutku a neverbální projevy radosti. Smutek vidět nejde. Jdou vidět slzy, vrásky, napjaté svaly, střihání ušíma, to všechno vidět jde. Emoci ale nevidíte, pouze neverbální projev. Herectví nic jiného k dispozici nemá. Ze stejného důvodu je nonverbálka důležitá i pro režiséry. Režiséři dostávají v hercích fyzický materiál. Dostanou k dispozici deset, dvacet těl. Ráda bych to viděla jinak, protože jsem intelektuálka od hlavy až k patě, ale divadlo je tělesná záležitost. Není jiná materie, se kterou by se dalo pracovat, a viditelná je pouze nonverbalita.

Je velký rozdíl v práci s letošní skupinou, která se vzájemně zná, a se skupinou zcela náhodnou?

Ani jednou jsem neodjížděla s pocitem, že se Hronov nezdařil, že lidé byli protivní. KoPR je ale vždycky radost. Jednak se seminaristé už delší dobu sžívali, a navíc toho spoustu vědí, není proto potřeba začínat od podlahy. Někdy se stane, že seminář je velmi nestejnorodý; někomu je šestnáct, někdo je středního věku. Pak je hrozně obtížné vystavět řeč tak, aby tomu rozuměli mladíci a lidem trochu omláčeným životem to nepřipadalo banální. KoPR má tu výhodu, že můžeme začínat ve druhém patře.

Změnili se seminaristé za ta léta, po která zde učíte?

Když jsem přišla před 21 lety, což je skoro hanba říct, výhodou i nevýhodou doby bylo, že o nonverbální komunikaci toho lidé věděli velmi málo. I já jsem toho věděla málo. Bylo to takové novum, že i elementární poznatky působily překvapivě. Dnes to téma lita vzduchem všemi směry, firmy pořádají vlastní nonverbální semináře, politik se neobejde bez nonverbálního kouče a lidé toho více vědí.

Nemůžu na ně tedy dělat chytrou. Obor studuji pořád a momentálně mám šedesát stránek hustých poznámek. Nikdy nebude takový kurz, kde bych to stihla všechno vypovědět. Když jsem na Hronově učila poprvé, chrlila jsem na své studenty všechno, co jsem věděla, a ve středu večer jsem propadla panice, že už jsem všechno řekla, že už nic nevím. Čekal mě ještě čtvrtek, pátek a sobota dopoledne, dva a půl dne. Říkala jsem si, co já tam budu učit? Připadala jsem si jako mezinárodní podvodnice, že učím a houby o tom vím. Teď je situace opačná. Mám seznam a vím, že tohle chci ještě probrat, tohle už se nevejde, tohle musím škrtnout... Tak se věci změnily.

Znalosti mají tedy lidé lepší. Mají lepší i nonverbálku?

Nejsem autorem tohoto citátu, ale moc se mi líbí: Dnešní společnost se chová jako maniodepresivní pacient v manické fázi. Ti, kdo sociálně a mediálně vítězí, jsou naprosto odvázaní baviči, co ječí, překotně mluví, gestikulují, mimikují, smyslu to nedává, a to společnost oceňuje. Přemýšlivý introvert vypadá jako blbec. Když se v televizní debatě moderátor zeptá, odpovídající nemá ani vteřinu na přemýšlení, protože ta vteřina působí hloupě. Normální člověk když dostane složitou otázku, řekne moment, to si musím rozmyslet, a půl minuty mlčí. V televizi vypadá jako idiot. Nonverbalita se strašně posunula k extrovertní až manické podobě. Podívejte se na americké herectví. V seriálech všichni neustále gestikulují, bez ohledu na to, co se říká, co se děje. Tělo není chvilinku v klidu, to už člověk musí být mrtvý nebo v bezvědomí. A kamera chce, aby se pořád něco dělo. Když jste se ptala, jak se nonverbálka mění, já vidím posun právě k té gestické, mimické a intonační rozjívělosti.

Ve Spojených státech je standardem, že se na sebe lidé usmívají a jsou milí. U nás se „americký úsměv“ bere jako neupřímnost, přetvářka. Co si o tom myslíte?

Americké keep smiling nám připadá strašně vyumělkované, falešné, ale Američanům to nějak pomáhá žít. Jejich kultuře se to nějakým způsobem emočně rentuje. Američané mají krásné heslo, „Fake it till you make it“, předstírejte to tak dlouho, dokud se to nepovede. Fyziologicky na tom něco je, a to nejsou moje domněnky, jsou na to výzkumy. Když se člověk přiměje k úsměvu, začínají se v mozku dít fyziologické změny a začíná se uvolňovat mimické svalstvo. Začne to jako předstírání, ale nějakým způsobem se v tom obousměrném provozu na trase duše – tělo projeví, tělo uposlechně. Není to taková blbost, jak se nám to z Evropy zdá.

Petra Jirásková

PTÁME SE HRONOVÁKŮ JAKÝ BYL VÁŠ PRVNÍ JIRÁSKŮV HRONOV?

**Jiří Bartoň,
podnikatel**

Odpovědět na otázku, jak jsem prožil svůj první Jiráskův Hronov, není vůbec lehké. Byl jsem totiž od dětství na každém ročníku festivalu a jednotlivé roky mi splývají. Nejsem tedy schopen říci, který byl první a jak vypadal.

Nejintenzivněji jsem vnímal Jiráskův Hronov, když jsem začal dělat divadelní techniku, to mi bylo asi třináct let. Byl jsem od té doby s divadlem spojený velmi úzce. Dnes již kvůli podnikání nedělám divadlo zhruba desátý rok.

Vzpomínám si samozřejmě na nádherné ročníky. Nelze zapomenout například na ty v době kruté totality, kdy se zde dělaly akce, které zvyšovaly adrenalin místním úředníkům. Pamatuji si například, že sem jednoho roku přijel Jiří Bartoška. Pozvali jsme jej do divadla a byl z toho velký malér. Ke konci normalizační doby byl totiž výrazně protirežimní a nesměl moc hrát.

Kdybych měl porovnat tehdejší a současné festivaly, výrazně vnímám, že dnes je zde více mladých lidí. Člověk z toho má radost, zvláště když už nepatří mezi ty nejmladší. Je fajn, že Jiráskův Hronov a divadlo zajímá mladé lidi a že se tu umějí bavit.

saj

GUILTY PLEASURES ŠEPTANÁ Z TEMNÝCH STRÁNEK DENÍČKŮ DIVADELNÍCH CELEBRIT

Daniela Fischerová

Není to nic, za co bych se styděla, ale něco, co bych nikomu neřekla. Můžu to pojmenovat obecně, ale nikomu bych neřekla, jak to reálně probíhá. Polovinu svého bdělého času trávím v denním snění, což myslím úplně vážně. Není to spisovatelská profese, že bych vymýšlela nové příběhy, i když někdy se z toho něco uchytlí. Nakupuji, stojím ve frontě, jedu v metru a neustále si vysnívám lidi, kteří neexistují, situace, které se nikdy nestaly, a to do velké podrobnosti

dialogů. Není to útěšný sen o mně, jak někdy denní sny vypadají, ve stylu já budu jednou královnou. Nemá to tento egoistický charakter, že bych snila o vlastní velikosti. Jsou to příběhy o vymyšlených lidech. A nikdy nikomu bych je nevyprávěla. Nikdy nikomu. Můžu to říct jen obecně. Nejde o žádné sexuální fantazie, ani nemůžu říct, že se za to stydím, to ne, patří to ke mně, ale nikdy nikdy nikdy, ani nejlepší přítelkyni, ani svému muži, bych neodtajnila obsahy.

PRVNÍ HROKEBALL ZASÁHL CÍL

Svého prvního Hrokemona si ulovil Jakub Trllo. Fotografii dokumentující úspěšný odlov přinášíme pod touto notickou. Vysloužil si tak kávu dle vlastního výběru v proslulé Kafekáře. Stačí, když zavolá telefonní číslo 722 069 655 a domluví si termín konzumace.

HROKEMON č. 2

Nápověda: Sob, Perštýn, Příbram, Jura, betaverze alfasamce...

Jak na to:

Hrokemona odlovím tak, že na něho nahlas a adresně zakřičím. „Hrokémone, Hrokémone, už tě lovím! Je-li objekt lovu Hrokémon, prokáže se úspěšnému lovcí HROKARTOU. Na důkaz úspěšného lovu vyrobí lovec za pomoci Hrokemona selfie. Selfie odešle lovec na e-mailovou adresu redakce jhzpravodaj@gmail.com. Odměna vás nemine!

jas

ZÍTRA

PONĚLÍ 1. 8. 2016

16.30 a 21.00 hodin 110' JD

BLOK scénického tance a pantomimy

Tanec, tanec...

TS Magdaléna Rychnov u Jablonce nad Nisou / Služebnice / choreografie: Magdaléna Pupík Rellichová
Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary / (Ne)ztižená / choreografie: Petra Blau a tanečnice

Akordy ZUŠ Červený Kostelec / Místo / choreografie: Blanka Rejholdová a dívky

Legarmm ZUŠ Klášterec nad Ohří / Možnost přijetí světla / choreografie: Olina Rambousková

ZUŠ Lounských Praha / Jedinou cestou, jak vyléčit zranění duše, je vypovídat se... / choreografie: Tereza Herynková

Otevřeno Kolin
ZUŠ Červený Kostelec / Krystalizace / choreografie: Blanka Rejholdová + Kateřina + Anička

Pantomima S. I. Brno / Na dálnici / choreografie: Josef Tichý

TS Flash Jaroměř / Částice ve vlnách / choreografie: Lenka Halašová, Jaroslava Škvorová

CUKR Rakovník / Cirkus Praha / choreografie: Eva Suková

14.00, 17.00, 21.00 hodin 85' SJČ

Tempus Fugit Lörrach (D)

režie: Václav Špirit

William Shakespeare: Sen noci svatojánské

15.30, 17.30, 19.30 hodin 60' SOK

Divadelní studio D3 Karlovy Vary

režie: Petra Kohutová

Tomáš Vůjtek: Smíření

14.00, 19.30 a 22.45 hodin 55' MYŠ

KUKI Praha, ZUŠ Štítného Praha 3

režie: Ivana Sobková

Ivana Sobková a soubor: Jídlna aneb Vařím, vaříš, vaříme...

15.00 hodin

BARON PRÁŠIL

Divadlo Toy Machine uvede divadlo pro děti

17.00 hodin

KONCERT TATIANY SKVORCOVÉ

sólistky Státní filharmonie Ivanovo (Rusko)

za doprovodu orchestru Relax Band, kapelník:

Jan Drejsl

18.30 hodin

BOUNDARY JAZZ QUINTET CZ/PL

20.00 hodin

SWING SEXTET Náchod, host: Gabriela Kočí –

sólistka Orchestru Gustava Broma

21.30 hodin

JAZZ GENERATION – hudební vystoupení,

kapelník: Štěpán Příbýl

Legenda

JD = Jiráskovo divadlo

SJČ = Sál Josefa Čapka

SOK = sál sokolovny

MYŠ = Myšárna

PAJ = Park Aloise Jiráska

Změna programu vyhrazena!

16.30 a 21.15 hodin 60' JD

Taneční divadlo BUFO
choreografie: Martin Pacek
Ze života obtížného hmyzu
HOST JH

10.00 hodin 140' SJČ

DS Ty-já-tr/HROBESO Praha
režie: Milan Schejbal
Robin Hawdon: Dokonalá svatba

16.30 a 19.00 hodin 85' SJČ

DS bratří Mrštíků Boleradice
režie: Alena Chalupová
B. Němcová, M. Uhde: Divá Bára

19.00, 21.00 a 23.00 hodin 60' SOK

Veselé zrcadlo, Gymnázium Ústí nad Orlicí
režie: Lenka Janyšová
I. Wernisch, L. Janyšová: Werniscház

Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov
režie: Lucie Veličková
Daniil Charms: Jelizaveta Bam

**13.30, 15.00, 18.20,
20.00, 22.45 hodin** 50' MYŠ

Rámus a Krtek Plzeň
režie: Zdena Vašíčková
Z. Vašíčková na motivy V. Dyka: Antikrys

15.30 hodin park A. Jiráska
KAŠPÁREK A DRÁK
aneb NECHUTNÁ PRINCEZNA
nebo TAKY JAK SE FRANTA DOČKAL
představení pro děti zahraje De Facto Mimo
Jihlava

17.00 hodin park A. Jiráska
DECHOVÝ ORCHESTR MLADÝCH
ZUŠ HRONOV A ČERVENÝ KOSTELEČ
koncert, dirigent: Miloš Meier

21.00 hodin park A. Jiráska
FRAŠKA O DUŠANOVĚ DUŠI
Divadlo Spektákl zahraje komedii pro dospělé

Sr Sico Rubena

Zpravidaj 86. Jiráskova Hronova 2016

Vydává organizační štáb.

Redakce:

Petra Jirásková (jip), Jan Švácha (saj),
Vít Malota (vím), Jan Mrázek (jam),
Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (zlom),
David Slížek - šéfredaktor (das)

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.cz>

E-mail redakce: jhzpravodaj@gmail.com

Tisk: KIS Hronov Cena: 10,- Kč

KVÍZ: CO VÍTE O JIRÁSKOVI?

Narazili jste opět na rubriku ze všech nejzábavnější, neboť se týká milovaného Aloise Jirásky, otce a patrona našeho. Rozhodl jsem se kvíz protentokrát krapet okořenit a bude-li někdo znát všechny odpovědi, nechť mne vyhledá a já jej srozumím s odměnou.

Ale nejprve: jakže zněly správné odpovědi na otázky z minulého čísla?

Jakou funkci Antonín zastával, jak dlouho na vojně byl a v bitvě s kterým protivníkem byl raněn?

Kyrynsník - osm let - bitva u Solferina s Itálií (1859)

/zdroj: Anotace k představení Vojnarka/

Kdo věděl, jak se měli Antonín a Madlenka rádi?

Jen měsíček. (vážně)

/zdroj: Anotace k představení Vojnarka/

Co ve 14. výstupu prvního jednání hry Lucerna ráčila Její Milost povolit na ob-

čerstvení a posílení?

Dva sudy piva /zdroj: Lucerna/

Otázky pro dnešní den

1. Doplňte na základě úryvku z mistrova dopisu mistrovo oslovení mistrový milované ženy: "Myslím na Vás a večer se mně po Vás stýská. Nesměj se, že právě navečer. Za dne jsem zapřažen samým diváním, pozorováním, zapisováním. Ale navečer, když je pokoj, jsem s Vámi všemi, má |...doplňte...| a Vy mé milé děti."

2. Jaký je název prvního článku z webové stránky věnované Aloisi Jiráskovi v rubrice "mýty a legendy"?

3. Jaká je nejstarší Jiráskova vzpomínka z dětství?

Znáte-li skutečně všechny odpovědi, vyhledejte mou osobu (poznávacím znamením jsou košile, redakce či motýlek). Ale to už jsem říkal.

Vít Malota

PSICHO

bojový sloupek válečného psa

Jmenuju se Erkyl, mops Erkyl. Každý pes ví, že shit happens, nenaděláte nic.

Podstatnější je, jaký charakter je pán, kterého venčíte. Ti čistokrevní se problému neleknu, přikleknou a sbírají. Podvraťáci ale problém zametají pod koberec, ideálně pod cizí. A on tam trvá a čpí. Puch slovem nezakryješ, písni nepřehlušíš. Když otráví vzduch, je čas jít pryč. Jmenuju se Erkyl, mops Erkyl, a jsem pesimista.

KDOPAK BY SE CESTY

na Problémový club bál?

Kdo by se bál, že na první Problémový club netrefí, poněvadž se koná někde, kde ještě nikdy nebyl, může se dostavit už ve 13:35 na náměstí pod věž, kde se může bát společně s lektory PC. S sebou dle uvážení: pevnou obuv, termosku s čajem, horalku, cepín, lano a sněžnice. Výpravu vede nová posila PC Michal Zahálka, jehož orientační schopnosti mj. dokládá (neúspěšná) účast v královéhradeckém krajském kole Zeměpisné olympiády ve školním roce 2003/04.

ZTRÁTA TOLERANCE

Asi stárnu. Nebo je to jen ztráta tolerance. Ale co jsem zažil dnes při

představení Černošský Pán Bůh, bylo opravdu daleko za hranicí míry mé tolerance. Že někomu při představení zazvoní telefon, by se stát nemělo, ale občas se s tím (bohužel) setkáme. Když se to stane v divadle, kde jsou diváci před začátkem upozornění, aby si své mobily vypnuli, hraničí s blbostí. Ale když se to stane i tak, očekával bych,

že majitel svůj přístroj co nejrychleji vypne a bude se stydět až do závěrečného potlesku. Ale že někdo telefon zvedne a začne hovořit?! Stalo se v sokolovně na představení v sobotu v 18:30. Diváci ze zadních řad vám to potvrdí. Tímto se omlouvám všem okolo, že jsem směřem k telefonujícímu hulvátovi vyslal ne zcela slušné upozornění, že sedí v divadle. Příště se ozve jen křupnutí. Půjde buď o zvuk telefonu drceného mou patou, nebo o zvuk nosu drceného mou pěstí. Aby viník nebyl na pochybách, posílám i jeho foto, pořízené zezadu, aby měl ostudu jen doma. (Je to ten pruhovaný.)

Pavel „Němčour“ Němec